

KLAGANDE

Tryckeri AB CA Andersson & Co, 556990-3247

Ombud: Advokat [REDACTED]

MOTPART

Krafringen Energi AB

Ombud: Biträdande jurist [REDACTED]

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Malmös dom den 24 juni 2021 i mål nr 16092-20, se bilaga A

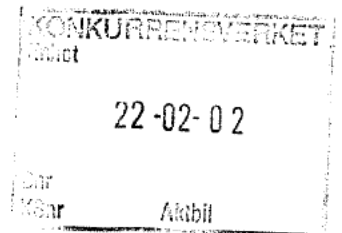
SAKEN

Offentlig upphandling

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

Tryckeri AB CA Andersson & Co yrkar att anbudet från Printhuset Electra AB ska förkastas och att bolaget ska tilldelas kontraktet i stället. Bolaget anför följande.

Printhuset har inte kapacitet att tillverka offsettryck. För att kunna uppfylla det kravet, som är ett obligatoriskt krav, måste Printhuset återopna annans kapacitet. Det har Printhuset inte gjort i anbudet. Om Printhuset skulle anses ha återopat PÅ Media AB som annans kapacitet, vilket dock inte är fallet,

har det ingen betydelse, eftersom PÅ Media AB inte heller kan producera offsettryck.

Det finns ingen referens till Litografen AB i anbudet, varken explicit eller implicit. Inte heller har Printhuset åberopat annans kapacitet.

Det samarbetsavtal med Litografen AB som Printhuset åberopade under processen i förvaltningsrätten kan knappast vara ingånget det datum som anges och Litografen AB har inte angetts som underleverantör, en uppgift som Krafringen Energi AB har efterfrågat i upphandlingen.

Den brist som det innebär att Printhuset inte har åberopat annans kapacitet vid ingivandet av anbudet kan inte läkas i efterhand utan att lika-behandlingsprincipen träds för när.

Bolaget har lidit skada, eftersom det har kvalificerat sig som nummer två efter Printhuset i utvärderingen.

Krafringen Energi AB anser att överklagandet ska avslås.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Rättslig reglering

Av 16 kap. 6 § lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, LUF, framgår följande.

En upphandlande enhet får begära att en leverantör ska lämna in uppgifter om

1. huruvida och i så fall hur stor del av kontraktet som leverantören kan komma att fullgöra genom att lägga ut på någon annan än leverantören, och

2. vilka underleverantörer som leverantören avser att anlita för att fullgöra kontraktet i den delen.

Enheten ska i något av upphandlingsdokumenten ange de uppgifter leverantören ska lämna in.

Av förarbetena till bestämmelsen framgår följande. De uppgifter som en leverantör lämnar enligt första stycket är inte förpliktigande för leverantören. Någon skyldighet för denne uttrycks därför inte. Bestämmelsen tydliggör i stället att en upphandlande enhet får begära in uppgifterna i fråga. Syftet med detta är framför allt att enheten utifrån de uppgifter som finns tillgängliga hos leverantörerna tidigt ska kunna få indikationer på hur fullgörandet av ett kontrakt och behovet av att kontrollera att ställda villkor iakttas under fullgörandet kan komma att te sig. Det handlar alltså om att en leverantör, utifrån den information som är tillgänglig för denne, ska lämna uppgifter om fullgörandet. Av ordalagen i paragrafen – ”kan komma att fullgöra” och ”avser att anlita” – följer att det inte går att ställa några högre krav på precisionen i de uppgifter som leverantörerna ska lämna på detta stadium (prop. 2015/16:195 s 1125 f. och 1272).

Kammarrättens bedömning

Av förfrågningsunderlaget i det här målet framgår att leverantören får anlita underleverantörer. Printhuset har uppgett en sådan, men har inte åberopat något annat företags kapacitet för att leverera offsettryck.

Enligt kravspecifikationen i förfrågningsunderlaget ska leverantören erbjuda offsettryck. Kravet tar dock sikte på föremålet för upphandlingen och är inte ett sådant kvalificeringskrav som ska uppfyllas av leverantören antingen genom egen förmåga eller genom åberopande av ett annat företags kapacitet. Något hinder mot att kravet uppfylls genom anlitan av en underleverantör kan inte utläsas av förfrågningsunderlaget.

Av 16 kap. 6 § LUF framgår att en uppgift om en viss underleverantör inte är förpliktigande för leverantören. Bestämmelsen anger inte heller någon skyldighet för den upphandlande enheten att kräva information om vilka underleverantörer som kan bli aktuella för att fullgöra kontraktet.

I förfrågningsunderlaget har visserligen nämnts att endast underleverantörer som redovisats i anbudet är att betrakta som godkända, såvida Krafringen Energi AB inte angett annat. Ordalydelsen i den restriktionen kan dock inte uppfattas som att enbart sådana underleverantörer som redovisats i anbudet kan komma i fråga. Tvärtom utesluter lydelsen inte att underleverantörer kan godkännas i efterhand.

Att den underleverantör som angetts i Printhusets anbud inte kan leverera offsettryck saknar därför betydelse.

Printhuset har hänvisat till ett samarbetsavtal med Litografen AB för att fullgöra delar av kontraktet, nämligen att framställa offsettryck. Kammarrätten anser att förfarandet inte strider mot bestämmelserna i LUF eller de upphandlingsrättsliga principerna på det sätt som bolaget hävdar. Något ingripande mot upphandlingen ska därför inte ske.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 9).

Ewa Hagard Linander

Eva Römbo
referent

Magnus Lundberg

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I MALMÖ
Avdelning 1

DOM
2021-06-24
Meddelad i Malmö

Mål nr
16092-20

SÖKANDE

Tryckeri Aktiebolaget C.A. Andersson & Co, 556990-3247

Ombud: Advokat Henrik Willquist
Advokatfirman Glimstedt Helsingborg HB

MOTPART

Krafringen Energi AB, 556100-9852

Ombud: Biträdande jurist Hanna Andersson
Foyen Advokatfirma KB

SAKEN

Offentlig upphandling

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår Tryckeri Aktiebolaget C.A. Andersson & Co:s ansökan om ingripande enligt LUF.

BAKGRUND

Kraftringen Energi AB (Kraftringen) genomför en upphandling av tryckeritjänster, ref nr 20/00585. Upphandlingen genomförs enligt lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna (LUF). Enligt tilldelningsbeslut har Printhuset Electra AB (Electra) tilldelats kontrakt. Anbudet från Tryckeri Aktiebolaget C.A. Andersson & Co (C.A. Andersson) har placerats på andra plats i anbudsutvärderingen.

YRKANDE OCH INSTÄLLNING M.M.

C.A. Andersson

C.A. Andersson ansöker om överprövning och yrkar att upphandlingen ska rättas på så sätt att utvärderingen ska göras om och att Kraftringen därvid bortser från anbudet från Electra. Till stöd för sin talan anför C.A. Andersson bl.a. följande.

I upphandlingen ställs krav på att kunna offerera offsettryck. Varken Electra eller dess åberopade underleverantör På Media AB kan producera offsettryck. Anbudet från Electra uppfyller därmed inte ställda obligatoriska krav i upphandlingen.

Kraftringen har i punkten 3.9 i förfrågningsunderlaget öppnat upp för anbudsgivare att ange vilka underleverantörer som en anbudsgivare kommer att arbeta med. Det finns inget hinder att en anbudsgivare anger flera underleverantörer. Electra har endast angett På Media AB som underleverantör.

Kraftringen har – i egenskap av upphandlare – rätt att utgå från att lämnade uppgifter i anbud är korrekta. Således behöver inte Kraftringen utreda lämnade uppgifter med mindre det finns anledning att göra så. Eftersom

C.A. Andersson de facto vet att Electra och På Media AB inte kan producera offsettryck inträder emellertid en utredningsskyldighet för Krafringen. Krafringen för en argumentation utifrån utgångspunkten att det är fritt att ange vilka underleverantörer som ska användas. Bestämmelsen i förfrågningsunderlaget blir då meningslös och endast en övning i semirelevant formalia. Det kan inte vara avsikten med bestämmelsen. Tvärtom måste rimligen bestämmelsen reglera möjligheten för en anbudsgivare att komplettera upp i de delar där anbudsgivaren saknar egen kompetens, t.ex. avseende offsettryck. Electra har åberopat På Media AB. Det förefaller vara ostridigt att varken Electra eller På Media AB kan producera offsettryck.

Krafringen försöker lösa det uppkomna problemet genom att redovisa att Electra har ett samarbete med en i anbudet icke angiven underentreprenör, Litografen AB. Till stöd för detta har Electra åberopat ett samarbetsavtal som påstås vara ingånget redan den 23 november 2020. Bortsett från att Litografen AB inte angetts som underentreprenör (och därmed inte kan tillgodoräknas Electras anbud) finns det anledning att ifrågasätta äktheten i presenterat samarbetsavtal. Om det vore så att detta avtal ingåtts redan i november 2020 hade Electra givetvis angett detta i anbudet.

Krafringen

Krafringen anser att ansökan ska avslås och anför i huvudsak följande.

Av punkt 3.9 i förfrågningsunderlaget framgår att en underleverantör inte får anlitas utan Krafringens skriftliga godkännande. Skrivningen att ”Endast underleverantörer som redovisats i anbudet är att betrakta som godkända, såvida Krafringen inte angett annat” ska inte tolkas som att leverantörer är förbundna att endast anlita de underleverantörer som redovisats i anbudet. Skrivningen syftar till att ange att dessa genom

tilldelningsbeslutet anses vara godkända, medan leverans med hjälp av andra underleverantörer under avtalets löptid ska föregås av godkännande från Krafringens sida. Skrivningen förhindrar alltså inte anlitan­de av andra underleverantörer än de som redovisats i anbudet.

Krafringen har i samband med utvärderingen hört av sig till Electra som då lät meddela att de kan leverera offsettryck med hjälp av underleverantör. Med anledning av C.A. Anderssons ansökan om överprövning har Kraft­ringen återigen kontaktat Electra. Electra har angett att de har möjlighet att leverera offsettryck med hjälp av underleverantör och har även översänt kopia på samarbetsavtal med Litografen AB. Krafringen vitsordar att Litografen AB inte omnämndes i Electras anbud. Electra är dock inte bunden av den uppgift om underleverantör som lämnats i anbudet. Kraft­ringen saknar därvid anledning att rätta anbudsutvärderingen. Krafringen har inte stöd för annat än att samarbetsavtalet med Litografen AB är tecknat i god ordning.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

En upphandlande enhet ska enligt 4 kap. 1 § LUF behandla leveran­örer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas. Inom ramen för dessa principer har den upphandlande enheten stor frihet att utforma sin upphandling (jfr HFD 2012 ref. 48).

Av 20 kap. 4 och 6 §§ LUF framgår att förvaltningsrätten kan pröva om en upphandlande enhet har brutit mot någon bestämmelse i lagen, och på talan av leverantör som lidit eller kan komma att lida skada, besluta att en upphandling ska göras om eller får avslutas först sedan rättelse gjorts.

Högsta förvaltningsdomstolen har uttalat att i en upphandling utgör förfrågningsunderlaget en central del av förfarandet. En förutsättning för att underlaget ska kunna fylla sin konkurrensuppsökande funktion är att potentiella leverantörer kan vara säkra på att de obligatoriska krav som ställs i underlaget upprätthålls under hela förfarandet (se HFD 2016 ref. 37).

Förvaltningsrättens bedömning

Av förfrågningsunderlaget punkten 4.1.1 framgår att anbudsgivaren ska erbjuda bland annat offsettryck.

Det är ostridigt i målet att varken Electra eller På Media som Electra redovisat som underleverantör i anbudet kan leverera offsettryck. Krafringen har dock under handläggningen i förvaltningsrätten inkommit med det samarbetsavtal med Litografen AB som Electra hänvisat till när det gäller bolagets möjlighet att erbjuda offsettryck. Förvaltningsrätten anser inte att det framkommit skäl att ifrågasätta åberopat samarbetsavtal.

C.A. Andersson anser att förfrågningsunderlaget förhindrar Electra att anlita annan underleverantör än vad som angetts i anbudet.

Av förfrågningsunderlaget framgår, såvitt avser underleverantörer, följande.

3.9 Underleverantör

Leverantören ansvarar för underleverantörens arbete såsom för eget arbete. Leverantören har inte rätt att anlita underleverantör utan Krafringens skriftliga godkännande. Endast underleverantörer som redovisats i anbudet är att betrakta som godkända, såvida Krafringen inte angett annat.

Även anlåtande av dotterbolag eller moderbolag som utförare av uppdrag kräver Krafringens godkännande.

Underleverantörer omfattas också av kraven i punkterna 3.2 Registreringar med mera samt 3.3 Finansiell och ekonomisk ställning. Anbudsgivaren kan komma att uteslutas om de angivna underleverantörerna inte uppfyller dessa krav. Inga intyg behöver bifogas anbudet utan Krafringen kontrollerar detta för angivna underleverantörer.

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I MALMÖ
Avdelning 1

DOM

Ange företagsnamn och organisationsnummer nedan i de fall anbudsgivaren avser använda sig av underleverantör.

Om Leverantören avser använda fakturerings- / factoringbolag vid fakturering enligt detta avtal ska det anges i anbudet. Byte av faktureringsbolag får endast ske efter skriftligt godkännande av Kraftringen.

Mot bakgrund av hur det aktuella kravet gällande underleverantörer är formulerat anser förvaltningsrätten inte att anbudsgivare är förhindrade att anlita annan underleverantör än vad som redovisats i anbudet. Enligt förvaltningsrättens mening är det därmed i målet inte visat annat än att anbudet från Electra är förenligt med förfrågningsunderlaget i denna del.

Förvaltningsrätten finner således att det som C.A. Andersson anfört i målet inte utgör skäl för ingripande enligt LUF. Ansökan ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (FR-05)

Louise af Klint

Ulrika Skogler har föredragit målet.

Hur man överklagar

FR-05

Den som inte är nöjd med förvaltningsrättens beslut kan överklaga. Här framgår hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som ni fick del av beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För myndigheten räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om ni exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Tänk på detta i mål om överprövning av upphandling

I vissa fall kan myndigheten ingå avtal efter 10 dagar från det att domstolen avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut, och i vissa fall får myndigheten ingå avtal omedelbart. Efter att avtal har slutits får kammarrätten inte överpröva upphandlingen. Detta gäller alltså även om tiden för överklagande fortfarande gäller.

Närmare regler finns i den lag som gäller för målet, se rutan längst ner på nästa sida för hänvisningar.

Gör så här

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför ni tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring ni vill ha och varför ni tycker att kammarrätten ska ta upp ert överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis ni vill hänvisa till. Förklara vad ni vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå er: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om ni har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten – adressen finns i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har ni tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om ni *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt ni vill föra fram.

Vill ni veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om ni har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

För fullständig information, se:

- lag (2016:1145) om offentlig upphandling, 20 kap.
- lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, 20 kap.
- lag (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, 16 kap.
- lag (2016:1147) om upphandling av koncessioner, 16 kap.
- lag (2016:1145) om offentlig upphandling, 20 kap.
- lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorn, 20 kap.